

بررسی وضعیت رشد رویشی ارقام خرمای حاصل از کشت بافت در استان فارس

زرگری، حمید

ایستگاه تحقیقات کشاورزی جهرم

این طرح به منظور بررسی وضعیت رشد رویشی هشت رقم خرمای تجارتي دنیا (خلاص، ابونارنجا، کوش زیاد، فرد(ماده)، ابومعان، نبات سیف، اشرسی و هلالی) در قالب بلوکهای کامل تصادفی، هر تیمار سه درخت در چهار تکرار جمعاً بر روی ۹۶ اصله نخل به مدت پنج سال در ایستگاه تحقیقات کشاورزی جهرم به مرحله اجرا در آمد. نتایج حاصل در فاز رویشی بعد از تجزیه و تحلیل آماری نشانگر آنست که خاک سبک و شنی در گبرایی نهالها تاثیر بسزایی داشته بطوریکه نهالهایی که در خاکهای سنگین کشت شده بود با رکود رشد مواجه شده و بعضاً خشک گردید. آنهایی که در خزانه کشت شده بود و پس از بیرون آوردن به ایستگاه حمل گردید بطور کلی خشک شد.

نهالهای نگهداری شده در گلدان درصد گبرایی بالایی از خود نشان دادند و نهالهایی که در زمستان بوسیله برگ خرما پوشش نداشتند اکثراً خشک شد. از لحاظ رشد زایشی تاپایان سال ۱۳۸۰ در ارقام کوش زیاد، ابومعان، نبات سیف و ابونارنجا میوه مشاهده گردید. نهالهای رقم فرد (ماده)، کوش زیاد، ابونارنجا، خلاص، ابومعان و نبات سیف ۱۰۰ درصد گبرایی داشتند و نهالهای رقم اشرسی بطور کلی خشک شدند و رقم هلالی ۵۰ درصد گبرایی نشان داد. در سال ۱۳۸۰ بیشترین تعداد پاجوش مربوط به رقم نبات سیف با ۶ اصله و کمترین در رقم خلاص با ۴ اصله بوده است. بیشترین تعداد تنه جوش در رقم فرد(ماده) با ۶ اصله و کمترین در رقم نبات سیف با ۲ اصله مشاهده گردید. ارقام هلالی و اشرسی بعلت واکاری نهالها در شمارش منظور نشده است. در همین سال بیشترین ارتفاع درخت (از زیر تاج) مربوط به رقم خلاص با ۳۵ سانتیمتر و کمترین ارتفاع مربوط به رقم کوش زیاد با ۲۴ سانتیمتر بوده است. در پایان طرح (۱۳۸۰) بیشترین محیط تنه در رقم کوش زیاد با ۱۳۸ سانتیمتر و کمترین مربوط به رقم فرد(ماده) با ۹۶ سانتیمتر بوده است.

نتایج کلی نشان می دهد که توزیع نهالهای کشت بافت خارجی بین کشاورزان قبل از به نتیجه رسیدن طرحهای در دست اجرا در ایستگاههای تحقیقاتی، به هدر دادن سرمایه، منابع انسانی و آب و خاک کشور است زیرا ممکن است تعدادی از ارقام خارجی سازگار با مناطق

خرماخیز کشور نباشد. این بررسی نشان داد که میوه تعدادی از این ارقام دارای کیفیت خیلی پایین تر از ارقام داخلی می باشد بنابراین بایستی ارقام خارجی که قبلاً توسط سایر کشورها بازاریابی گردیده و خریداران زیادی در بازارهای خارج از کشور دارند به روش کشت بافت تکثیر شوند. برای توسعه نخیلات و جایگزینی ارقام درجه ۳ و ۴ کشور می توان ارقامی که در هر منطقه دارای بالاترین خواص کمی و کیفی، اهمیت صادراتی، توجیه اقتصادی و توسط مراکز تحقیقاتی کشور مورد تأیید است از طریق کشت بافت تولید و در اختیار کشاورزان قرار گیرد و نهالهای کشت بافت خارجی صرفاً در ایستگاههای تحقیقاتی در قالب طرحهای مقایسه عملکرد بررسی و پس از ارائه نتایج رقم یا ارقام خارجی مناسب تولید و در اختیار کشاورزان قرار گیرد. براساس نتایج این طرح ارقام فرد (ماده)، کوش زباد، ابونارنجا، خلاص، ابومعان و نبات سیف از لحاظ رشد رویشی مناسب بوده اند ولی جهت توصیه به کشت آن بایستی پس از اجرای فاز دوم که مطالعه خواص کمی و کیفی میوه است اقدام نمود.